

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. God. 2014./2015.

Jana Borovčak

Poticanje čitanja kod djece predškolske dobi
-na primjeru Narodne knjižnice Ksaver Šandor Gjalski Zabok -

završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, svibanj 2015.

Sadržaj

Uvod	3
Projekt „Čitaj mi!“	4
Važnost čitanja	10
<i>Kako čitati djetetu</i>	11
<i>Čitati ili pričati djetetu?</i>	12
<i>Slikovnica – prva knjiga s kojom se dijete susreće</i>	13
Igra i čitanje u predškolskoj dobi	15
Uloga obitelji u poticanju i razvoju čitateljskih navika kod djece predškolske dobi	17
Uloga narodne knjižnice i knjižničara u poticanju čitanja	19
<i>Uloga narodne knjižnice</i>	19
<i>Uloga knjižničara</i>	22
Intervju	25
<i>Cilj intervjuja</i>	25
<i>Uzorak ispitanika</i>	25
<i>Način provođenja istraživanja</i>	25
<i>Metode obrade podataka</i>	25
<i>Rezultati</i>	25
<i>Zaključak intervjuja</i>	31
Zaključak	32
Popis slika	34
Literatura	35
Sažetak	37

Uvod

Tema mogega završnog rada je Poticanje čitanja kod djece predškolske dobi na primjeru Narodne knjižnice „Ksaver Šandor Gjalski“ Zabok.

U prvom dijelu rada navest ću što je to kampanja „Čitaj mi!“ te kako se kontinuirano provodi u Gradskoj knjižnici u Zaboku u suradnji s Društvom „Naša djeca“ Zabok.

Nadalje ću obraditi poglavlje koje se odnosi na definiranje procesa čitanja, važnost čitanja kod djece od najranije dobi te kako roditelji moraju pristupati djeci prilikom čitanja, što trebaju raditi i na koji način čitati djetetu, što je izuzetno važno za djetetovo zanimanje za čitanje.

Tema rada će se razvijati u smjeru pokušaja pronalaska odgovora na pitanje „Čitati ili pričati djetetu?“ te kako čitanje, odnosno pričanje, također utječe na razvoj djeteta te neka uputstva kako treba pričati djetetu, što je izuzetno važno kako bi pričanje priča djetetu bilo uspješno. U poglavlju Slikovnica – prva knjiga s kojom se dijete susreće navode se karakteristike relevantnih i kvalitetnih slikovnica koje bi roditelji trebali uzeti u obzir kada posuđuju građu za svoje najmlađe, velika se važnost pridaje estetskim vrijednostima.

Kroz igru dijete može steći zainteresiranost za čitanje, slikovnice te tako stječe navike čitanja. Važan je pristup roditelja prema djeci putem kojeg se razvijaju kognitivne funkcije i sposobnosti te prijedloge kako roditelji mogu biti efikasniji u razvijanju interesa djeteta za knjigom.

Važnu i veliku ulogu imaju narodne knjižnice te knjižničari te su u tom kontekstu bitne IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice, IFLA-ine smjernice knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi, IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za mladež te IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu putem kojih se određuju načini organizacije i funkcioniranja aktivnosti za djecu te koje predispozicije knjižničari bi trebali imati u radu s djecom.

Naposljetku bit će prikazani i rezultati intervjuva koji je proveden s ispitanicima (roditeljima) koji su redovito pohađali aktivnosti čitanja u Gradskoj knjižnici u Zaboku.

Projekt „Čitaj mi!“

„Čitaj mi!“ je nacionalna kampanja za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva – Komisije za knjižnične usluge i mladež, UNICEF-a, Hrvatskog pedijatrijskog društva, Hrvatskog čitateljskog društva, Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti te Hrvatskog logopedskog društva. Kampanja je pokrenuta u sklopu Europske godine čitanja naglas, a financijsku podršku pružilo je Ministarstvo socijalne politike i mladih, čiji je cilj potaknuti roditelje da čitanjem naglas započnu u najranijoj djetetovoj dobi, da čitanje postane dio svakodnevnog druženja roditelja i djece te da roditelji potaknu djecu na dolazak u narodnu knjižnicu.

Rezultati kampanje vide se u tome što se povećao broj upisane djece i posjeta roditelja s djecom u knjižnicama u Hrvatskoj, 470 događanja u kojima je sudjelovalo preko 10 000 djece i roditelja, sudjelovanje preko 200 knjižnica u Hrvatskoj, nagradni foto-natječaj, prikupljeno je 600 slikovnica u akciji "Čitam, dam, sretan sam", čitanje se provodilo na raznim mjestima – parkovi, trgovi, knjižnice, škole, bolnice, ordinacije gdje su čitale vile, liječnici, učenici, pisci, akcija je putovala i pokretnim knjižnicama, u Dubrovniku je snimljena milenijska fotografija te je u realizaciji svih akcija i programa sudjelovalo oko 1000 volontera.

Program „Čitaj mi!“ u Društvu „Naša djeca“ Zabok pokrenut je u Dječjem tjednu 2013.- godine te se provodi u Gradskoj knjižnici Ksavera Šandora Gjalskog u Zaboku.

Program koji se provodi namijenjen je djeci predškolske dobi i njihovim roditeljima, a koncept je zamišljen tako da se djeci čitaju slikovnice koje se unaprijed ciljano pripreme za susret. Uz aktivnosti „Čitaj mi!“ provode se i likovno-kreativne radionice te prigodne igre. Likovne radionice te igre uvijek su vezane uz slikovnicu koja se tog termina čitala. U programu sudjeluju i roditelji, uključuju se u proces čitanja slikovnica te pomažu djecu u likovno-kreativnim radionicama. U provođenje inicijative uključeni su volonteri Društva „Naša djeca“ Zabok te volonteri triju srednjih škola, koliko ih djeluje u Zaboku.

„Čitaj mi!“ je jedina slobodna aktivnost u Zaboku koja je namijenjena i djeci mlađoj od tri godine i provodi se besplatno.

Od listopada 2013. godine aktivnost se redovito održavala u Gradskoj knjižnici u Zaboku, no Društvo „Naša djeca“ dobilo je sredstva preko projekta pod nazivom „Neka odrastanje bude

dječja igra“kojeg je organizirala Nivea u suradnji sa Savezom Društava „Naša djeca“ Hrvatske te se opremio prostor u kojem se sada mogu održavati aktivnosti „Čitaj mi!“. U periodu od početka provođenja projekta do danas pročitano je više od sto devedeset slikovnica te sudjelovalo je oko šezdesetak djece. Svakim novim održavanjem aktivnosti čitanja bila je sve veća zainteresiranost djece, ali i roditelja.

Slika 1. Djeca slučaju čitanje priče

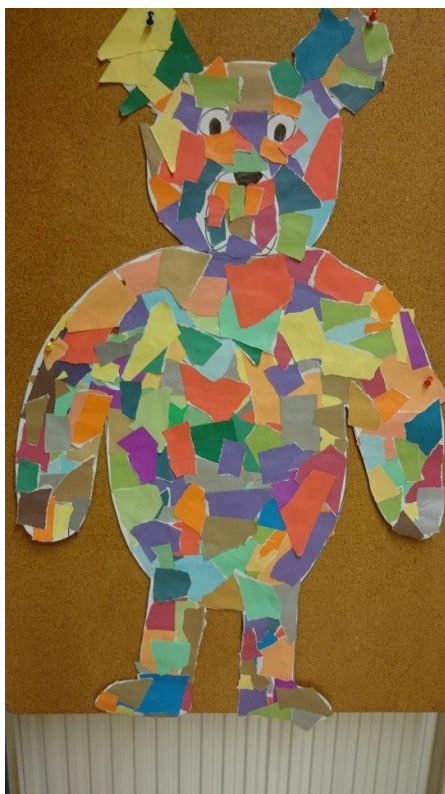
Slika 2. Djeca slušaju čitanje priče

Slika 3. Roditelji pomažu djeci u likovno-kreativnoj radionici nakon čitanja

Slika 4. Radovi djece likovno-kreativne radionice

Slika 5. Skupni rad djece likovno-kreativne radionice

Slika 6. Čitanje priče u obnovljenom prostoru Društva „Naša djeca“ Zabok

Slika 7. Gledanje crtića u Gradskoj knjižnici

Izjave roditelja koji su sudjelovali u aktivnostima „Čitaj mi!“:

Lidija Kos: „Super! Jako su aktivni, za djecu imamo raznovrsne programe kroz koje se djeca razvijaju. S veseljem idemo u čitaonicu. Samo tako nastavite!“

Marina Vančina: „Samo tako naprijed! Brojni sadržaji su potrebni za razvoj djeteta, znači ne samo oni jutarnji vrtićki, već i oni popodnevni.“

Yevhenija Sandalich: „Društvo „Naša djeca“ prva je udruga koju smo našli blizu, za sad smo posjetili 3 događaja i presretni smo i ja i dijete. Dijete uvijek uživa u društvu i uvijek nauči nešto novo. Rado idemo na svaki sljedeći događaj. Jako smo zahvalni!“

Jasna Valjda Štefanović: „DND Zabok ima puno programa posvećenih djeci i roditeljima.“

Tihomir Vančina: „Iako Lara ide u vrtić, dovodimo je ovdje zbog druženja s drugom djecom. Jednako tako, ovaj projekt potiče kreativnost kod djece, zabavlja ih i uči, a to mi je kao roditelju bitno. Lara se jako veseli odlasku u čitaonicu.“

Gregorina Gasparini Špoljar: „Moja kći Nina i ja dolazimo čak iz Krapinskih Toplica jer nam se ovaj projekt jako sviđa. Nina ne ide u vrtić pa joj je ovo prilika za druženje i igru s vršnjacima. Obožava dolaziti slušati priče i igrati se.“

Važnost čitanja

Jedno od osnovnih ljudskih prava je i pravo na čitanje. Sposobnost čitanja i pisanja nam omogućava ravnopravno sudjelovanje u životu zajednice te mogućnost prosuđivanja, razmišljanja i odlučivanja.

Upravo zbog važnosti razvijanja vještine čitanja u samom procesu trebale bi sudjelovati razne organizacije i institucije kao što su vrtići, škole i knjižnice, ali i obitelji te pripadnici okoline u kojem individua srasta.

Čitanje je i u 21. stoljeću, 7000 godina nakon pojave pisma, vjerojatno najstarija i najviše korištena vještina u službi učenja i stjecanja znanja.¹

Čitanje se može proučavati kao holistički proces u kojem trebamo uzeti u obzir sve faktore koji utječu na razvoj vještine čitanja i čitateljsku recepciju.

Usvajanje znanja i čitanje temeljne su potrebe svakog čovjeka koje nam omogućavaju opstanak u svijetu informacija.

Čitanje kod djece važno je od najranije dobi gdje čitanjem odrasli iskazuju ljubav i utječu na razvijanje dječje kognitivne i emocionalne sposobnosti, jezika te oblikovanje društvenog stajališta. Proces čitanja treba biti edukativan i zabavan, djeca se motiviraju interesantnim knjigama, člancima, stripovima i sl.

Postoje dvije vrste čitanja: čitanje iz užitka i funkcionalno čitanje, te narodnoj knjižnici pripada razvoj čitanja iz užitka, a školskoj knjižnici razvoj funkcionalnog čitanja, naravno da se ne mogu odrediti jasne granice.²

U najranijoj dobi dijete se susreće s čitanjem putem slušne percepcije i već tada dijete može odabrati svoj omiljen tekst.

¹Lasić-Lazić, J.; Laslo, M.; Boras, D. Informacijsko čitanje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008. Str.9.

²Stričević, I. Čitanje u kontekstu školskih i narodnih knjižnica : uloga knjižnica u poticanju funkcionalnog čitanja i čitanja iz užitka. // Čitanje – obveza ili užitak / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2009. Str. 43

Suvremeni mediji ozbiljan su konkurent knjizi i često djeca zamijene čitanje drugim aktivnostima od kojih su najčešće gledanje televizije i korištenje tehnologije u slobodno vrijeme.

Djeca koja čitaju dobivaju poticanje za pismeno i govorno izražavanje, grade sustav vrijednosti za prepoznavanje kvalitetne književnosti, usvajaju etičke vrijednosti, razvijaju sposobnost koncentracije, pažnje, zaključivanja te bogate svoj emocionalan svijet.

Kako čitati djetetu

Postoje mnogobrojne upute kako odrasle osobe moraju čitati djetetu:

Kad roditelj čita djetetu dok ono udobno smješteno sjedi u njegovu krilu:

- dijete je zadovoljno jer roditelj pokazuje zanimanje za njega, za njegov svijet
- razvija osjećaj sigurnosti i stječe povjerenje u odrasle
- stječe zajedničko iskustvo s roditeljem koje ih zbližava
- bolje se međusobno upoznaju jer roditelj uočava djetetove interese, sposobnosti, način razmišljanja, potrebe, strahove, moguće probleme...

Roditelj i drugi odrasli koji čita ili priča djetetu pomaže djetetovu cjelokupnom razvoju,

intelektualnom, socijalnom, emocionalnom, moralnom i estetskom jer:

- potiče razvoj govora, percepcije, pažnje, koncentracije, pamćenja, sposobnosti zaključivanja,

kritičkog mišljenja, mašte, motivacije za pričanje i pismeno izražavanje

- omogućuje djetetu stjecanje znanja, informacija, bogati se rječnik
- potiče prepoznavanje i razumijevanje svojih i tuđih osjećaja
- potiče razumijevanje socijalnih odnosa, pravila ponašanja, pravde i nepravde, humanih i

moralnih vrednota

- pomaže u učenju rješavanja sukoba, potiče solidarnost, toleranciju

- izgrađuje kriterije za prepoznavanje kvalitetne literature (estetski odgoj).³

Preporuke za razvijanje vještine čitanja i načini kako djeca mogu zavoljeti čitanje su razgovor s djetetom, slušanje djeteta, poštivanje djeteta, čitanje na glas svaki dan, stvaranje rituala čitanja, čitanje s djetetom u svakoj prilici, roditelji moraju i sami čitati, ograničenje vremena za računalne igrice te darivanje djeteta knjigom.

Čitati ili pričati djetetu?

Postavlja se pitanje što li je bolje, pričanje ili čitanje djetetu. Sam proces pričanja je življi od čitanja jer se intonacija glasa promijeni, roditelj koji priča se više usredotoči na iskazivanje emocija radeći razne pokrete, grimase i time je čitanje djeci zanimljivije. Proces pričanja je uspješan ako roditelj uspije izmisliti kvalitetnu i zanimljiviju priču, no nije uvijek tako. Zato postoje slikovnice, za kojima se najčešće i poseže, čija je prednost ta da dijete može listati i gledati slike dok roditelj čita te se time postiže veća razina koncentracije kod djece. Vrlo je važan faktor ugodnosti roditelja i djeteta kako bi proces pričanja i čitanja bio uspješan.

U ritualima čitanja važno je isključiti sve čimbenike koji bi mogli ometati proces čitanja jer se dijete ne može koncentrirati, ujedno ga to čini nervoznim. Glasnoća mora biti srednje visine, ne smije biti pretiho ili preglasno, a stanke su poželjne zato što dijete tako može razmisliti, zapamtiti ono što je čuo. Ukoliko dijete ima pitanja, na njih roditelj treba odgovoriti tako da se odgovori odnose na nastavak priče i vrlo je važno da se djetetu ponovi ono što ga se najviše dojmilo tijekom čitanja.

Slikovnica koja se čita treba se držati tako da dijete ima uvid u sadržaj. Bitno je dijete pripremiti na nepoznate riječi zato što objašnjenja nepoznatih riječi tijekom čitanja narušavaju kontinuitet priče. Ukoliko dijete zahtijeva da mu se ista priča čita nekoliko puta, roditelj mu treba udovoljiti.

Nakon ispričane priče roditelj treba dijete potaknuti na razgovor te na kreativne aktivnosti.

³Stričević, I. Projekt Čitajmo im od najranije dobi. Dostupno na: http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCIOFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hkdrustvo.hr%2Fdatoteke%2F130&ej=VXJMVeqBNOPNygOlvoH4Bg&usg=AFQjCNFZAdwYFvKmo-5tHFD0C0s6Mzxl_A&sig2=c_k3iQ0AZYL0boo9QEGmrQ&bvm=bv.92885102,d.bGQ (8.5.2015.)

Slikovnica – prva knjiga s kojom se dijete susreće

Prva knjiga s kojom se dijete susreće je slikovnica. Tijekom njegova razvoja treba se mijenjati izbor slikovnica za čitanje usporedno s razvijanjem djetetovih sposobnosti, znanja i interesa. Kako su slikovnice bogate ilustracijama i slikama, biranje slikovnica s više slika i manje teksta zato što dijete dobiva informacije prilikom gledanja slika i povezuje s onim što vidi u okolini. Ilustracije na slikovnicama za djecu u najmlađoj dobi ne smiju biti prenatrpane detaljima jer dijete može dobiti krive informacije i to odvlači pažnju djeteta, zato su najpogodnije vjerne slike i fotografije.

Slikovnice koje imaju određeniju radnju dobro je čitati djeci u prvoj godini života. U drugoj polovici prve godine te u drugoj godini pogodne tzv. pojmovne slikovnice, bez teksta ili one u kojima se uz sliku određenog predmeta nalazi kratki opis ili zanimljivi, ritmični stihovi.⁴

Najčešće su izrađene od tkanina, kartona, spužvi i oblikovane su prema nekom liku a imaju mogućnost slaganja u razne oblike.

Čitanje slikovnica u djetetovoj prvoj godini života odnosi se na pokazivanje slika, dijete prstom pokaže na ono što ga zanima i što mu je zaokupilo pažnju.

U drugoj godini dijete najčešće oponaša proces čitanja.

Treća i četvrta godina djeteta obilježene su složenijim slikovnicama, raznim zbivanjima te situacijama koje su prepoznatljive djetetu, primjerice razlikovanje onog što je pozitivno i onog što je negativno.

Starija predškolska dob je period u kojem se djeca interesiraju za složenije situacije i priče iz okoline, basne i bajke.

Djeci, osim slikovnica, treba čitati i dječje časopise, poruke, novinske naslove, upute na proizvodima i sl. Upravo takvim, svakodnevnim, čitanjem dijete može shvatiti veliku važnost jezika i pisanog teksta.

Kvalitetna slikovnica se prepoznaje prema prilagođenosti teksta dobi djeteta, bogatim i vizualno privlačnim ilustracijama te slikovnica mora biti izrađena od kvalitetnih materijala

⁴ Isto.

koji su otporni na oštećenja. Velika važnost se pridaje bojama koje su korištene u izradi slikovnice, one ne smiju biti otrovne.

Igra i čitanje u predškolskoj dobi

Za uspješan razvoj čitalačkih navika i vještina potrebna je priprema koja započinje u trećoj godini djetetova života.

Predškolske čitalačke navike se sastoje od glasovne raščlambe riječi, uočavanja smisla poruke, usvajanja literarnog slijeda teksta slijeda nadesno i odozgo prema dolje te uočavanje pridruženosti slova i glasova u riječi.⁵

U najmlađoj dobi djeca su u dodiru sa slikovnicama, knjigama i časopisima, okružena odraslima koji svakodnevnu čitaju te tako djeca uočavaju da je pisana riječ izvor mnogobrojnih poruka, a to se pripisuje prirodnoj znatiželji za slova i jezik koja čine važnu, polazišnu, točku u proučavanju i definiraju razvitka čitalačkih vještina.

U razvoju čitalačkih vještina zalažemo se za cjelovit pristup temeljen na igri koji ne stavlja naglasak na razvitak izoliranih vještina, već integrira djelatnosti čitanja, govorenja i slušanja u svakodnevnim sadržajima odgojno-naobrazbenog rada.⁶

Trogodišnja djeca shvaćaju kako čitanje ima određeni cilj zato što vide osobe u svojoj okolini kako sudjeluju u procesu čitanja te kako komentiraju pročitano. Prilikom promatranja slikovnica, knjiga, novina, djeca uočavaju osobine jezika, vide slova u različitim kombinacijama (riječima) te opažaju riječi složene u redovima.

Prirodni redoslijed usvajanja vještina je taj da djeca prvotno steknu vještinu slušanja, zatim vještinu izražavanja, čitanja i pisanja. Dokaz da djeca imaju predodžbu o čitanju i pisanju kao sredstvu prijenosa poruka je taj da u likovnoj igri djeca otkrivaju šare koje podsjećaju na slova te na poledini crteža poželev napisati svoje ime ili ime crteža. Njihove šare će postupno postati pismo.⁷

Mnogobrojna istraživanja su pokazala kako trogodišnja djeca uspješno razlikuju slike i crteže od riječi, prometne znakove i druge simbole.

⁵Nenadić-Bilan, D. Igra i čitanje u predškolskoj dobi. // Kako razvijati kulturu čitanja / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str.80.

⁶Isto, str. 81.

⁷Isto, str. 81.

Učenje govora i ulazak u svijet čitanja se ne mora nužno promatrati kao linearan i progresivan zato što ne postoji balans u razvoju djece, neka djeca se vraćaju nezreljim oblicima izražavanja dok su druga naprednija.

Najkvalitetnija okolina za stjecanje predčitalačkih vještina je okolina u kojoj su prisutne osobe koje će poticati djecu i podržavati njihovo zanimanje za još neistražene stvari. Roditelji, kao najbliže osobe djeci, ne smiju biti samo uzori u čitanju već moraju planirati aktivnosti koje su vezane za čitanje.

U institucijama poput vrtića, škola, knjižnica važni su kutići s adekvatnom opremom (slikovnice, knjige, likovni pribor, papiri...) koji će doprinijeti razvoju predčitalačkih vještina kod djece.

U razvoju predčitalačkih vještina nužno je voditi računa o postupnim fazama usvajanja čitanja – faza cjelovitog prepoznavanja, faza početne glasovne raščlambe, faza prevođenja slova u glas, te faza složenog prevođenja u glasovne jedinice.⁸

⁸ Isto, str. 84.

Uloga obitelji u poticanju i razvoju čitateljskih navika kod djece predškolske dobi

Utjecaj na razvoj pojedinca u ranijoj dobi života, koji je tad najintenzivniji, teško da se može kasnije nadoknaditi.

Na poticanje čitanja u ranijoj dobi najveći utjecaj imaju roditelji, bez obzira odnosi li se to na izravno odrastanje i učenje u svojoj obiteljskoj okolini ili o nekom posrednom utjecaju pod koji spadaju predškolski programi i okolina koja utječe na razvoj djeteta.

Brojni autori naglašavaju kako za razvoj svih kognitivnih funkcija i sposobnosti, pa tako i onih vezanih za čitanje, najviše prilika predškolsko dijete ima u obitelji.

Za to postoji nekoliko razloga:

- situacije u obitelji predstavljaju za malo dijete prirodne mogućnosti za učenje, učenje se zbiva u realnom životnom kontekstu;
- roditelji (posebice majka) i dijete imaju zajedničko iskustvo što omogućuje da se novo nadovezuje na postojeće i već poznati te da se razumiju poruke;
- postoje brojne mogućnosti za neprekinuti razgovor (odrasli se koncentriraju na pojedinca, a ne na reakcije i dinamiku cijele grupe dok razgovara s pojedinim djetetom, kao što je to slučaj kada se radi s grupom djece);
- učenje se zbiva u kontekstu koji sa socio-emocionalnog stajališta ima za dijete najveće značenje.⁹

Roditeljsko čitanje djeci omogućuje razvoj sposobnosti razmišljanja, formiranja vlastitog mišljenja i stvaranje pojmova koji dovode do stjecanja znanja.

⁹Stričević, I. Uloga obitelji u razvijanju čitateljske kulture djece predškolske dobi. // Kako razvijati kulturu čitanja / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str. 88.

Institucije i stručnjaci trebaju roditeljima dati preporuke kako čitati s djecom, koliko često i na koji način ih zainteresirati za knjigu.

Autorica nam navodi nekoliko uputa kako bi sam proces razvijanja interesa za knjigu te čitalačkih navika bio uspješan:

-roditelji trebaju prepoznati važnost razgovora s djetetom, posebice u situacijskom kontekstu, a zatim i nevezano i za realna i trenutna zbivanja (dijete uči osnove sintakse i semantike);

- koristiti se pisanim porukama iz djetetove okoline kao poticajem za čitanje (nazivi, reklame, kratke pisane poruke ukućana i sl.);

-čitati i sami kako bi dijete imalo poticajan model;

-učiniti priče i dječju poeziju svakodnevnim (a ne samo prigodnim) dijelom djetetova života (razvijati rituale čitanja – npr. pred spavanje, u određeno vrijeme kada svi ukućani čitaju i sl.)¹⁰

Mnoga istraživanja su pokazala kako oni roditelji koji su svoju djecu upisali u narodne knjižnice puno više pažnje pridaju čitanju i razvijanju čitateljskih navika nego oni roditelji čija djeca nisu članovi narodne knjižnice.

Roditeljsko čitanje djetetu nije samo dobrobit s emocionalnog aspekta već i dijete uči na koji način funkcioniraju knjige i priče.

¹⁰ Isto, str. 88.

Uloga narodne knjižnice i knjižničara u poticanju čitanja

Uloga narodne knjižnice

Narodna je knjižnica lokalno obavijesno središte koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i informacija.¹¹

Ujedno i omogućuju pristup knjižničnoj građi svakome tko to želi, bez obzira na dob i socio-kulturnu pripadnost.¹²

Prema IFLA-inom i UNESCO-ovom Manifestu za narodne knjižnice, ključne zadaće koje narodna knjižnica treba ugraditi u svoje poslovanje su:

1. stvaranje i jačanje čitateljskih navika djece od najranije dobi;
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama;
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvitak;
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi;
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanje umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
6. osiguranje pristupa kulturnim izvedbama svih izvedbenih umjetnosti;
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti;
8. podupiranje usmene predaje;
9. osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici;
10. pružanje primjerenih informacijskih usluga i lokalnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;

¹¹IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. //IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 105.

¹²Krajina-Sablović, D. Uloga narodnih knjižnica u poticanju čitanja. // Knjižnice europskih gradova u 21. stoljeću : zbornik radova. / Glavni i odgovorni urednik: Marijan Kraš. Varaždin : Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović", 1998. Str. 145.

11. olakšavanje razvitka informacijskih vještina i računalne pismenosti;

12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenima svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.¹³

Prva točka IFLA-inog i UNESCO-ovog Manifesta za narodne knjižnice upućuje nas na važnost čitanja djeci od najranije dobi te organizacija i provođenje takvih aktivnosti preporučuju svim narodnim knjižnicama diljem svijeta.

Raznim aktivnostima, programima te pružanjem adekvatnih informacijskih izvora knjižnica osigurava pružanje usluga razvijanja čitateljskih navika kod djece.

Prema Trainu narodna knjižnica u kontekstu čitanja razlikuje pojmove “razvoj čitanja“ i “razvoj čitatelja“, pri čemu je razvoj čitanja usmjeren na stjecanje čitateljskih vještina, a razvoj čitatelja na čitanje kao iskustvo samo po sebi. Oba pristupa čitanju danas su zastupljena u mnogobrojnim istraživanjima.

Unazad nekoliko godina razvila su se dva važna trenda u razvoju čitanja:

1. Posljednjih se godina usmjerenost s istraživanja čitateljskih vještina i kognitivnih procesa postupno pomiče na istraživanje čitanja iz užitka te na čitateljske navike, interese i stavove o čitanju (ovo govori o tome koliko je čitanje iz užitka važno za razvoj čitatelja jer kompetentni čitatelji koji znaju čitati, ali zapravo ne čitaju, ubrzo gube svoje kompetencije).

2. Češće se istražuje čitanje kod djece i mladeži nego kod odraslih (ljubav prema čitanju i interes za čitanje razvijaju se od najranije dobi i tada se najviše može djelovati na razvijanje potrebe za čitanjem).¹⁴

Prema IFLA-inim smjernicama za bebe i djecu rane dobi knjižnica mora pružiti usluge:

¹³IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. //IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 106.

¹⁴U: Elkin, J.; Train, B.; Denham, D. Reading and reader development: the pleasure of reading. London: Facet Publishing, 2003. Prema: Stričević, I. Čitanje u kontekstu školskih i narodnih knjižnica : uloga knjižnica u poticanju funkcionalnog čitanja i čitanja iz užitka. // Čitanje – obveza ili užitak / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2009. Str. 45.

- ostvariti pravo svake bebe i djeteta rane dobi na okruženje koje uključuje igračke, multimediju i izvore namijenjene njima i njihovim roditeljima te ostalim članovima obitelji kao i odgajateljima te drugim odraslim osobama koje se bave malom djecom;
- stvoriti okruženje bogato tiskanom građom kako bi se razvila ljubav prema čitanju i knjigama;
- osigurati rani pristup razvoju vještina korištenja multimedije i tehnologije;
- osigurati građu koja odražava kulturnu raznolikost u društvu;
- poticati razvoj govora kod beba i djece rane dobi;
- razvijati jezične i dvojezične vještine, posebno kada se radi o jezičnim i etničkim manjinama;
- informirati roditelje i druge osobe koje se bave malom djecom o važnosti čitanja/čitanja naglas za razvoj jezičnih vještina i vještina čitanja, posebice kada se radi o jezičnim i etničkim manjinama;
- uključiti i obrazovati roditelje i odgajatelje za čitanje naglas i korištenje knjiga i druge građe te razvijati roditeljske vještine potrebne za unapređivanje djetetova razvoja i predčitalačkih vještina;
- uključiti roditelje i odgajatelje te ih informirati o građi primjerenoj za određenu dob kao i izvorima koji su im dostupni u njihovoj narodnoj knjižnici;
- uvesti pričanje priča koje će djecu, njihove roditelje i odgajatelje upoznati s drugim obiteljima i kulturama;
- razviti naviku uspješnih posjeta knjižnici koja će voditi uspješnoj cjeloživotnoj pismenosti;
- posredovati informacije i biti zagovornik onih koji žive s bebama i djecom rane dobi te onih koji se za njih brinu i koji ih odgajaju, sada i u budućnosti;

-osigurati prostor u kojem će se djeca i njihovi roditelji i odgajatelji sastajati, družiti i razmjenjivati iskustva;

-osigurati topao, srdačan i siguran prostor za djecu i njihove obitelji.¹⁵

U smjernicama vidimo kako su detaljno navedene usluge koje knjižnica mora pružiti korisnicima, a posebno je zanimljiva točka koja govori o organizaciji čitanja priča.

Brz tehnološki i društveni razvoj utjecao je na knjižnice od kojih se zahtijeva praćenje tehnoloških, ekonomskih i društvenih promjena.

Uloga knjižničara

Knjižničar je vitalna funkcija svake knjižnice, u ovom aspektu u provođenju aktivnosti i kampanja vezane za razvoj čitanja.

On je most između djece, roditelja i knjižnične građe koja je namijenjena najmlađim korisnicima kao i njihovim roditeljima, odnosno osoba koja čini knjižnicu pristupačnim mjestom za djecu i njihove roditelje te ih potiče na korištenje informacijskih izvora koje knjižnica posjeduje. Raznim aktivnostima i programima knjižnica postaje bliža i vidljivija korisnicima. Zbog brzog razvoja tehnologije i društva važno je uložiti golem trud u promjenu organizacijske strukture knjižnice kako bi se usporedno razvijala s naglim promjenama koje su nas zadesile.

Prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice knjižničar mora posjedovati sljedeće vještine:

- sposobnost pozitivnog komuniciranja s ljudima
- sposobnost razumijevanja potreba korisnika
- sposobnost suradnje s pojedincima i skupinama u zajednici
- znanje i razumijevanje kulturnih raznolikosti
- poznavanje sadržaja knjižničnih zbirki i načina pristupa

¹⁵Smjernice za bebe i djecu rane dobi. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 14-15.

- razumijevanje načela djelovanja javnih službi i njihovo prihvaćanje
- sposobnost suradnje s drugim ljudima u pružanju učinkovite usluge
- organizacijske sposobnosti, uključujući i fleksibilnost u prepoznavanju i primjeni novina
- vještina timskog rada i vodstva
- maštovitost, vizija i otvorenost za nove ideje i djelatnosti
- spremnost za primjenu novih radnih metoda kako bi se prilagodilo novim situacijama
- poznavanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija koje se mijenjaju.¹⁶

Vrijeme globalizacije i sve bržeg razvoja svakog segment društva, pred knjižničara se stavljaju izazovu koje on uspješno rješava svojim znanjem i vještinama.

Prema Smjernicama za knjižnične usluge za djecu knjižničar mora imati:

- entuzijazam;
- dobre komunikacijske vještine, sposobnost suradnje s pojedincima i timskog rada, te sposobnost rješavanja problema;
- sposobnost povezivanja i suradnje;
- poduzetnost, prilagodljivost i otvorenost za novine
- sposobnost analiziranja korisničkih potreba, planiranja, rukovođenja i procjenjivanja usluga i programa;
- želja za usvajanjem novih vještina i profesionalnim razvojem.

Dječji knjižničari trebaju također poznavati i razumjeti:

- dječju psihologiju i razvoj

¹⁶IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ;
Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 79-80.

-teorije razvoja čitanja i promocije čitanja

-umjetničke i kulturne mogućnosti

-sadržaje u knjigama za djecu i na drugim medijima.¹⁷

¹⁷IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu. Dostupno na: <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/guidelines-for-childrens-libraries-services-hr.pdf> (8.5.2015.)

Intervju

Cilj intervjuja

Cilj ovog intervjuja s roditeljima koji su sa svojom djecom redovito bili sudionici provođenja kampanje „Čitaj mi!“ u Gradskoj knjižnici Ksavera Šandora Gjalskog u Zaboku, dobiti uvid u njihove promjene stavova prema čitanju, promjene navika čitanja svojoj djeci i osvještavanja važnosti čitanja djeci od najranije dobi.

Uzorak ispitanika

U intervjuu sudjelovale su tri majke u dobi između 30 i 35 godina koje su redovito prisustvovala provođenju aktivnosti „Čitaj mi!“.

Način provođenja istraživanja

U istraživanju je korišten polustrukturirani intervju.

Prije provođenja intervjuja sa svakim ispitanikom obavljen je uvodni razgovor o načinu rada, svrsi i cilju istraživanja te o zaštiti podataka ispitanika. Intervjui su bili zapisivani u program Word.

Metode obrade podataka

Tekst je bio analiziran te su iz njega izdvojeni najvažniji dijelovi.

Rezultati

1.) Koliko često posjećujete Gradsku knjižnicu?

Ispitanik 1. *Uopće ne posjećuje gradsku knjižnicu osim ako nije „Čitaj mi!“, posjećujem samo kada posuđujem za dijete, a to je jednom mjesečno, zato kaj ja nemam naviku čitanja i sebi ne posuđujem ništa od tih popularnih romana koje sad svi čitaju.*

Ispitanik 2. *Ne idem baš često, 3 puta mjesečno uglavnom, imam malu djecu pa ne stignem. Prije no što sam rodila i treće dijete bili smo aktivniji u knjižnici i češće smo dolazili u nju, a sad je i ljepše vrijeme pa smo radije u parku na svježem zraku.*

Ispitanik 3. *Posjećujem Gradsku knjižnicu zbog djeteta i slikovnica, posuđujem samo dječje knjige, zato što ja nemam razvijenu naviku čitanja, nikad nisam voljela čitati, ali želim da moje dijete čita.*

Izjave naznačuju da ispitanici nisu bili naviknuti dolaziti u knjižnicu prije provođenja aktivnosti „Čitaj mi!“ te ih je upravo ona potaknula da dolaze, svjesni su da je važnost čitanja velika te žele da njihova djeca steknu naviku čitanja.

2.) U kojoj ste mjeri upoznati s aktivnostima čitanja koje provodi Gradska knjižnica?

Ispitanik 1. *Tvrdim da sam dobro upućena u aktivnosti čitanja u Gradskoj knjižnici, pratim obavijesti na Facebook stranici Društva „Naša djeca“ Zabok, ali i na Facebook stranici Gradske knjižnice, nekad i usmenim putem saznam.*

Ispitanik 2. *Jako sam dobro upoznata, preko Facebook-a i preko drugih aktivnosti koje provodi Društvo „Naša djeca“ Zabok, a na koje idu moji klinci, nekad i putem pismenih obavijesti koje im podijeli voditeljica aktivnosti, ali uglavnom preko Facebook-a.*

Ispitanik 3. *Upoznata sam, informacije prikupljam preko Facebook stranica Društva „Naša djeca“ Zabok i na stranici Gradske knjižnice, tak mi je najjednostavnije.*

U ovim izjavama možemo vidjeti kako ispitanici najčešće obavijesti o provođenju aktivnosti čitanja pronalaze na internetu i to na društvenoj mreži Facebook, preko stranica Društva Naša djeca Zabok i Gradske knjižnice, te iz toga možemo iščitati kako te stranice redovito ažuriraju obavijesti koje su vezane za razne aktivnosti koje se provode.

3.) Imate li vi naviku čitanja?

Ispitanik 1. *Ja uopće ne čitam, ali djeci redovito čitam priče. Nikad baš nisam voljela čitati niti sam imala naviku. Sjećam se da nisam niti lektire voljela čitati, a kamoli da sad čitam romane.*

Ispitanik 2. *Imam naviku čitanja i volim čitati, od novina do romana, ali nemam vremena za to zbog male djece, ali kad porastu sigurno budem više čitala, fali mi to. Muž me uvijek zeza da kaj čitam novine od kraja do početka.*

Ispitanik 3. *Do prije par godina sam imala naviku, kada nisu djeca bila tu, a sada manje čitam za sebe, više za njih, a ako čitam, kupim si knjigu, ne posudim ju.*

Razvidno je da jedan ispitanik ima naviku čitanja od djetinjstva te da voli čitati i da mu to nedostaje, dok ispitanik pod brojem 3 je imao naviku čitanja, ali se to promijenilo zbog nedostatka vremena te kupuje knjige, ne posuđuje ih. Ispitanik pod brojem 1 ne čita nikada, ne voli čitati odnosno nije stekao naviku čitanja u ranoj dobi.

4.) Čitate li svojoj djeci? Ako da, koliko često?

Ispitanik 1. *Redovito čitam priče djeci, vole kad im se čita, onda se smire.*

Ispitanik 2. *Čitam priče skoro svaki dan, ako ne mogu ja, onda čita muž ili baka. Često traže da im se nešto čita, kaj je meni baš drago.*

Ispitanik 3. *Čitam svojoj djeci, više manje, svaki dan.*

Svi ispitanici čitaju djeci svaki dan, nekad i više puta u danu, što nas dovodi do zaključka da su roditelji svjesni važnosti čitanja djeci od najranije dobi.

5.) Imate li točno određeno vrijeme za čitanje, na primjer prije spavanja?

Ispitanik 1. *Uvijek čitam prije spavanja, ali čitam i kad oni hoće da im se čita priča, to mi je bila navika i prije dolaska na „Čitaj mi!“*

Ispitanik 2. Nemam određeno vrijeme za čitanje, kad se njima čita onda se čita priča, to je kod nas doma vrlo često.

Ispitanik 3. Skoro uvijek prije spavanja, a kada traže i onda im čitam, primjerice ujutro isto vole da im se čita.

Neki od navedenih ispitanika imaju točno određeno vrijeme za čitanje te još dodatno vrijeme ukoliko djeca žele da im se čita priča.

6.) Vodite li redovito svoju djecu na aktivnosti čitanja u GK?

Ispitanik 1. *Redovito sam vodila djecu na aktivnosti čitanja, mogu se ocijeniti kao dosta redovitom, jedina mana je što se, po meni, malo ljudi zainteresiralo ili je premala reklama pa ljudi nisu znali, jer mnogi ne znaju, niti sam ja od početka znala nego sam saznala usmenim putem.*

Ispitanik 2. *Dosta redovito sam vodila djecu, po zimi češće, zato jer sam imala više vremena, a sad je i ljepše vrijeme pa idemo u park.*

Ispitanik 3. *Redovito vodim djecu na aktivnosti čitanja zato što im se jako sviđa na čitanju, vole se igrati i sudjelovati u kreativnim radionicama.*

Dolasci ispitanika s djecom na aktivnosti čitanja su bili redoviti što može dovesti do zaključka da im se svidio koncept čitanja i kreativne radionice koje su se održavale poslije čitanja, ali i razne druge aktivnosti poput gledanja crtića te igranja.

7.) Jeste li učlanili djecu u Gradsku knjižnicu prije ili poslije aktivnosti čitanja? Jeste li i Vi član Gradske knjižnice?

Ispitanik 1. *Učlanila sam dijete nakon kaj sam posjetila aktivnost čitanja u knjižnici, ali jako malo posuđujemo knjige, većinom im kupujem slikovnice zato što uvijek nađu neku slikovnicu kada idemo u dućan. Mislim da danas slikovnice nisu skupe. Ja nisam učlanjena u knjižnicu, zato jer nemam naviku čitanja, a i kao što sam rekla, ne volim čitati.*

Ispitanik 2. *Za vrijeme čitanja sam učlanila dijete u knjižnicu, odmah na početku i djeca redovito svaki tjedan posuđuju slikovnice, ja sam također član knjižnice, sada nešto manje posuđujem i čitam zbog drugih obveza.*

Ispitanik 3. *Učlanila sam djecu poslije, odnosno kad su krenuli na čitanje u knjižnicu, potaknulo me, a i članarina je besplatna za djecu, osobno nisam učlanjena jer nemam vremena za čitanje pa ne bi niti imalo smisla.*

Očigledno je kako su ispitanici tek nakon dolaska na aktivnosti čitanja u Gradsku knjižnicu učlanili djecu kako bi mogli posuđivati slikovnice i knjige za djecu i to besplatno što dodatno ide u prilog poticanja čitanja od strane Gradske knjižnice. Neki ispitanici nemaju naviku odlaska u knjižnicu zato što kupuju slikovnice djeci, dok jedan ispitanik svaki tjedan dolazi i posuđuje nove slikovnice zajedno s djecom. Dva ispitanika nisu članovi Gradske knjižnice zato što nemaju vremena i ne vole čitati, dok je jedan ispitanik učlanjen u Gradsku knjižnicu, ali nema vremena za čitanje.

8.) Čitate li djeci samo slikovnice ili primjerice novinske naslove, naslove članaka na Internetu, prospekte i sl.?

Ispitanik 1. *Isključivo čitam samo slikovnice, mislim da djeci ne treba čitati novinske naslove jer to oni ne kuže i ne bi razumjeli kaj to znači.*

Ispitanik 2. *Čitam novinske naslove i stripove, aktualan je Alan Ford, nekad me dijete traži da mu to čitam prije spavanja, iako to možda nije štivo za prije spavanja, ali nema veze. Kada čitam neki prospekt dam djeci da ona vide te im čitam naslove i tako ih učim slova, odnosno učim čitanju. Mislim da je jako važno kad djeca čitaju sve što im dođe pod ruku, odnosno kada mi, roditelji, im čitamo sve za što se oni zainteresiraju. Takav pristup, po meni, je puno efektivniji nego isključivo čitanje slikovnica.*

Ispitanik 3. *Čitam samo slikovnice, nisam nikad razmišljala da im čitam novinske naslove, prospekte, ali mislim da ću početi.*

Jedan od tri ispitanika čita novinske naslove, naslove članaka na Internetu jer je svjestan da se navika čitanja razvija u svakom segmentu života, a ne samo kada se djeci čitaju slikovnice,

dok preostala dva ispitanika nisu nikada razmišljala o tome, odnosno vjeruju kako to može loše utjecati na djecu.

9.) Osim čitanja slikovnica, pričate li priče djeci?

Ispitanik 1. *Da, izmišljam priče, vole slušati priče, imamo već par omiljenih koje su stalno aktualne.*

Ispitanik 2. *Izmišljam priče sama, mislim da su i djeci te priče zanimljivije.*

Ispitanik 3. *Ne izmišljam priče, nisam toliko kreativna tako da čitam samo slikovnice.*

Dva od tri ispitanika sami smišljaju priče, što utječe i na razvoj djetetove mašte, dok jedan ispitanik niti nema tu naviku za sebe smatra kako nije kreativan, odnosno sposoban da izmisli neku priču.

10.) Jeste li upoznati s utjecajem čitanja od najranije dobi na razvoj djeteta? Navedite nekoliko prednosti.

Ispitanik 1. *Upoznata sam s dobrim utjecajem čitanja od najranije dobi, mislim da bi trebalo puno više čitati djeci, samo da imam vremena. Mislim da to utječe na razvoj navike čitanja kod djece i da onda kad porastu automatski više čitaju i više znaju.*

Ispitanik 2. *Kako ne bih bila upoznala, mislim da je to jako važno da roditelji čitaju djeci bez obzira postoji li aktivnost čitanja u njihovoj zajednici ili ne, šire se obzori djeteta, stječe naviku čitanja što mu ostaje i za kasnije, što je najvažnije utječe na djetetov razvoj generalno i mislim da bi svi roditelji trebali djeci čitati i osvijestiti važnost čitanja od najranije dobi.*

Ispitanik 3. *Čitanje od najranije dobi je jako važno jer djeca stječu naviku čitanja za cijeli život i mislim da je super kaj smo mi imali priliku da to još više osvijestimo.*

Ispitanici tvrde da su upoznati s utjecajem čitanja na djecu od najranije dobi.

Zaključak intervjua

Svi ispitanici su upoznati s važnosti čitanja djeci od najranije dobi što je potaknuto od strane provođenja aktivnosti čitanja u Gradskoj knjižnici, zanimljivo je kako ispitanici nemaju naviku čitanja ali putem odgoja djeci žele usaditi naviku čitanja. Djeca ispitanika nisu bila članovi knjižnice prije provođenja kampanje „Čitaj mi!“, te je to dokaz da se kampanja nije provodila ispitanici ne bi učlanili svoju djecu i pomogli im u stjecanju navike čitanja.

Zaključak

Kampanja „Čitaj mi!“ prva je takva aktivnost u Republici Hrvatskoj koja se odnosi na poticanje čitanja kod djece od najranije dobi. Kampanja je bila vrlo dobro prihvaćena te se aktivno provodilo u više od 200 knjižnica diljem Republike Hrvatske. Narodna knjižnica „Ksaver Šandor Gjalski“ Zabok u suradnji s Društvom „Naša djeca“ Zabok kontinuirano provodi od 2013. godine otkada je bilo pročitano više od sto devedeset slikovnica i sudjelovalo više od šezdesetak djece.

Proces čitanja možemo proučavati kao proces u kojem moramo uzeti u obzir sve faktore koji utječu na razvoj čitanja i čitateljskih navika kod ljudi općenito, ali posebice kod djece najranije dobi te djeca već od najranije dobi mogu izabrati svoj omiljeni tekst, iako ne znaju čitati.

Prilikom čitanja roditelja djetetu važno za dijete da je smješteno u krilu roditelja, da roditelj pokazuje interes za proces čitanja i razvija se sve veća međusobna povezanost između djeteta i roditelja.

Proces pričanja djetetu je življi, aktivniji, zanimljiviji od čitanja priča te je izuzetno važno isključiti sve čimbenike koji bi, možda, smetali procesu pričanja ili čitanja priča, odnosno kako bi djetetova pažnja bila usmjerena prema roditelju.

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susretne te se za najmlađu djecu trebaju birati slikovnice s više ilustracija, a kako se dijete postupno razvija treba početi čitati pojmovne slikovnice odnosno kasnije slikovnice s više teksta i konkretnijom radnjom.

U institucijama poput vrtića, knjižnice, škole važno je osigurati kutić, s igračkama i likovnim priborom, koji utječe na razvoj čitalačkih vještina.

Roditelji trebaju poticati djecu na čitanje od najranije dobi zato što se to kasnije ne može nadoknaditi, roditelji trebaju zainteresirati djecu za čitanje, objasniti im nepoznate riječi te razgovarati o pročitanoj.

Knjižnica treba omogućiti relevantnu građu za djecu od najranije dobi, različite vrste slikovnica te organizirati različite aktivnosti koje se odnose na poticanje čitanja kod djece od najranije dobi, knjižničar kao važna karika knjižnice mora biti entuzijastičan, mora imati želju za daljnjim stručnim razvojem te znanje kako pristupati djeci.

Intervjuom je dokazano kako su ispitanici tek nakon dolazaka na aktivnost čitanja u Gradsku knjižnicu osvijestili važnost čitanja djeci od najranije dobi, kako to utječe na njihov razvoj te djeca ispitanika nisu bila članovi Gradske knjižnice prije pohađanja aktivnost. Ispitanici čitaju i pričaju priče djeci što je dodatno potaknuto dolaskom na aktivnosti čitanja.

Upravo takvi rezultati upućuju na dodatno razvijanje kampanja koje bi bile vezane uz poticanje čitanja djeci od najranije dobi, zato što još uvijek roditelji nisu dovoljno svjesni te važnosti, utjecaja čitanja djeci od najranije dobi te kako je to važno za njihov daljnji razvoj u životu.

Popis slika

Slika 1. Djeca slučaju čitanje priče.....	5
Slika 2. Djeca slušaju čitanje priče.....	6
Slika 3. Roditelji pomažu djeci u likovno-kreativnoj radionici nakon čitanja	6
Slika 4. Radovi djece likovno-kreativne radionice.....	7
Slika 5. Skupni rad djece likovno-kreativne radionice.....	7
Slika 6. Čitanje priče u obnovljenom prostoru Društva „Naša djeca“ Zabok	8
Slika 7. Gledanje crtića u Gradskoj knjižnici	8

Literatura

1. IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu. Dostupno na: <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/guidelines-for-childrens-libraries-services-hr.pdf> (8.5.2015.)
2. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
3. IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. //IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
4. Krajina-Sablović, D. Uloga narodnih knjižnica u poticanju čitanja. // Knjižnice europskih gradova u 21. stoljeću : zbornik radova. / Glavni i odgovorni urednik: Marijan Kraš. Varaždin : Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović", 1998. Str. 145-153.
5. Lasić-Lazić, J.; Laslo, M.; Boras, D. Informacijsko čitanje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008.
6. Nenadić-Bilan, D. Igra i čitanje u predškolskoj dobi. // Kako razvijati kulturu čitanja / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str.80-86.
7. O kampanji. // Čitaj mi. Dostupno na: <http://www.citajmi.info/kampanja/> (8.5.2015.)

8. Smjernice za bebe i djecu rane dobi. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str.
9. Stričević, I. Čitanje u kontekstu školskih i narodnih knjižnica : uloga knjižnica u poticanju funkcionalnog čitanja i čitanja iz užitka. // Čitanje – obveza ili užitak / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2009. Str. 41–49.
10. Stričević, I. Projekt Čitajmo im od najranije dobi. Dostupno na: http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCIQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hkdrustvo.hr%2Fdatoteke%2F130&ei=VXJMVeqBNOPNygO1voH4Bg&usg=AFQjCNFZAdwYFvKmo-5tHFdoC0s6Mzx1_A&sig2=c_k3iQ0AZYL0boo9QEGmrQ&bvm=bv.92885102,d.bGQ
(8.5.2015.)
11. Stričević, I. Uloga obitelji u razvijanju čitateljske kulture djece predškolske dobi. // Kako razvijati kulturu čitanja / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str. 87-90.

Sažetak

Poticanje čitanja kod djece predškolske dobi -na primjeru Narodne knjižnice Ksaver Šandor Gjalski Zabok -

U završnom radu prikazuje se važnost čitanja kod djece od najranije dobi, kako to utječe na njihov razvoj te na stjecanje navika čitanja za cijeli život. Važnu ulogu u razvijanju navika čitanja djeci od najranije dobi imaju prvenstveno roditelji zatim knjižnica i knjižnično osoblje. Navedene su upute kako pravilo čitati te pričati priče djeci. U razvijanju navika pomaže i kampanja „Čitaj mi!“ koja se provodi i u Narodnoj knjižnici „Ksaver Šandor Gjalski Zabok“ gdje je provedeno istraživanje koliko su se roditelji, koji su redovito pohađali aktivnosti čitanja, upoznali s važnosti čitanja djeci od najranije dobi te promijenili svoj odnos prema procesu čitanja.

KLJUČNE RIJEČI: čitanje, važnost čitanja, navika čitanja, djeca najranije dobi, projekt „Čitaj mi!“

Development of the reading habit in children in preschool - example of the public library "Ksaver Šandor Gjalski" Zabok -

ABSTRACT

This dissertation shows the importance of reading to children from their earliest age, how it affects their development and acquiring the reading habit for the rest of their life. The parents, the library and the library's staff have an important role in the development of the reading habit in children from their earliest age. Instructions on how to properly read and tell stories to children are also given in the dissertation. The campaign, „Čitaj mi!“ which is carried out in the public library „KsaverŠandorGjalski“ in Zabok, also helps the development of reading habit in children. A research was carried out among the parents who were frequently attending the activities of reading to find out how well they are acquainted with the importance of

reading to children from their earliest age and how much they changed their attitude towards the process of reading.

KEYWORDS: reading, importance of reading, reading habit, small children, campaign “*Čitaj mi!*”